

Výskum slovného hodnotenia počas pandémie COVID - 19: výskumné zistenia a implikácie do praxe

Veronika Pekárová

Lenka Kolcunová

Estera Kövérová

Robert Tomšík

Eva Rajčániová

Petra Ferenčíková

1 Úvod

Pandémia COVID-19 zasiahla do vzdelávania krajín na celom svete a ani Slovensko nezostalo výnimkou. Základné školy prešli na dištančné vzdelávanie, žiaci sa učili a boli hodnotení online. Na túto situáciu zareagovalo rýchlo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu (MŠVVaŠ), kedy v marci 2020 vydalo *Usmernenie na hodnotenie žiakov základných škôl v čase mimoriadnej situácie, spôsobenej prerušením vyučovania v školách v školskom roku 2019/2020* (MŠVVaŠ SR, 2020), podľa ktorého priebežné hodnotenie vo všetkých ročníkoch základných škôl nemalo byť realizované prostredníctvom klasifikácie, teda klasického známkovania, ale prostredníctvom slovného hodnotenia. Podľa tohto usmernenia slovné hodnotenie malo byť vo forme slovnej spätnej väzby, mať motivačný charakter, pomenovať chyby, ktorých sa žiak dopúšťa a navrhnúť postup ako ich odstrániť. Tiež malo mať individualizovaný charakter, zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti každého žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú a fyzickú disponovanosť.

V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že slovné hodnotenie je v zahraničí častejšie využívané ako na Slovensku. Podľa správy o hodnotení vo vzdelávaní, ktorú o Slovenskej republike vypracovala v roku 2014 OECD, prevládajú v slovenskom školstve skôr normatívne formy evaluácie, uprednostňujúce sumatívne hodnotenie, konkrétne hodnotenie klasifikáciou (Claire et al., 2014). K podobným záverom dospeli aj niektoré novšie výskumy (Hall et al., 2019; Orosová et al., 2019). Na Slovensku má väčšiu prevahu sumatívne hodnotenie, zatiaľ čo formatívne hodnotenie, prostredníctvom slovného hodnotenia a spätnej väzby je využívané v oveľa menšej miere. V súvislosti s týmito zisteniami, viacerí autori poukazujú na to, že práve slovné hodnotenie a spätná väzba, ktorá je jeho súčasťou, sú dôležitým nástrojom v procese vzdelávania (napr. Ferencová et al., 2018; Grolmusová, 2014; Hall et al., 2020).

Slovné hodnotenie je možné chápať ako konkrétne slovné vyjadrenie, ktoré posudzuje výkon žiaka na kvalitatívnej úrovni (Grolmusová, 2014). Zahŕňa nielen informácie o dosiahnutých výsledkoch, ale tiež informácie o postojoch žiaka, jeho vynaloženom úsilí a ďalších kvalitách jeho činnosti (Ferencová et al., 2018). Slovné hodnotenie sa preferuje najmä v primárnom vzdelávaní, pričom je presnejším a adresnejším vyjadrením pokroku žiaka ako známka, ktorá je mnohokrát málo výpovedná, najmä s ohľadom na identifikáciu príčin nedostatkov v procese učenia sa (Hall et al., 2020). Súčasťou slovného hodnotenia by mala byť formatívna spätná väzba, ktorá poskytuje žiakom informácie pre lepšie pochopenie problémov a ich následné riešenie (Shute, 2008; Wiliam, 2011). Hlavným vzdelávacím účelom formatívnej spätnej väzby je teda poskytnúť žiakom rady, ako by mohli svoje učenie zlepšiť (Van der Kleij et al., 2017). Na základe výskumov bolo zistené, že práve formatívna spätná väzba bola identifikovaná ako jeden z najsilnejších vplyvov na učenie (Hattie, 2009), motiváciu a výkon žiakov (Harks et al., 2014).

2 Výskum slovného hodnotenia¹

Na základe princípov a zásad, ktoré vymedzuje usmernenie MŠVVaŠ SR (2020) o hodnotení žiakov v školskom roku 2019/2020, bolo cieľom výskumu zistiť, ako slovné hodnotenie počas dištančného vzdelávania vyzeralo, ako ho vnímali samotní žiaci základných škôl a tiež ich rodičia. Zároveň boli skúmané psychologické aspekty, ako je motivácia a emócie spojené so slovným hodnotením.

Zber dát bol realizovaný online, v období od 22.6. do 28.9.2020, po ukončení školského roku 2019/2020, kedy žiaci základných škôl a ich rodičia spätne posudzovali spôsob hodnotenia v čase dištančného vzdelávania, počas pandémie COVID-19. Do výskumu sa zapojilo spolu 296 rodičov (matky 95,4%, otcovia 4,6%) a 309 žiakov (dievčatá 50,2%, chlapci 49,8%) základných škôl (1. stupeň ZŠ 47,9%, 2. stupeň ZŠ 52,1%). Účasť vo výskume bola dobrovoľná a anonymná. Respondenti boli informovaní o účeloch výskumu a spôsobe zaobchádzania s dátami. Výskum tiež zahŕňal informovaný súhlas, ktorý sa vzťahoval k účasti rodiča a dieťaťa.

Pre účely tohto výskumu bol autormi vytvorený nástroj, vychádzajúc z poznatkov súčasného výskumu zameraného na problematiku slovného hodnotenia (odporúčané publikácie napr. Glatznerova, 2015; Maxwell, 2005). Nástroj pozostával zo série otázok a výrokov, ktoré boli zamerané na hodnotenie žiakov základných škôl počas dištančného vzdelávania v čase pandémie COVID-19.

¹ Výskum slovného hodnotenia bol publikovaný v 3 štúdiách: 1) Kövérová, E. et al. (2021). Obsah slovného hodnotenia na prvom a druhom stupni základnej školy počas pandémie koronavírusu (SARS-CoV-2). *Pedagogika.sk*, 12 (1), 18-34.; 2) Kövérová, E. et al. (2021). Názory rodičov na slovné hodnotenie, jeho informačnú a motivačnú funkciu počas pandémie koronavírusu. *Studia scientifica facultatis paedagogicae*, 20 (1), 64-83.; 3) Pekárová, V. et al. (2021). Psychologické aspekty slovného hodnotenia z pohľadu žiakov počas pandémie COVID-19. *Slavonic Pedagogical Studies Journal*, 10 (2), 94-110. doi:10.18355/PG.2021.10.2.1

3 Výskumné zistenia

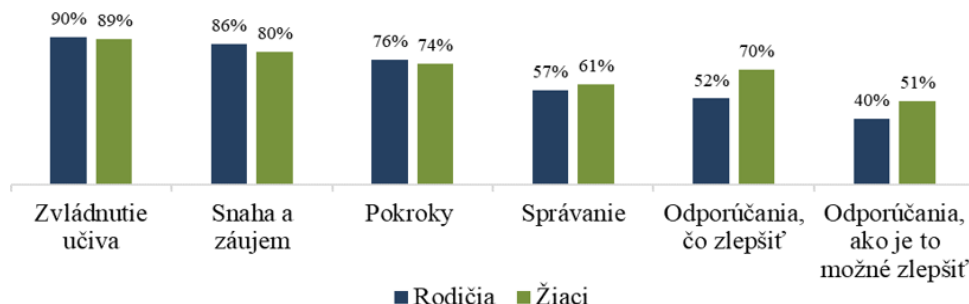
3.1 Slovné hodnotenie na ZŠ

Typy hodnotenia na základných školách počas dištančného vzdelávania v školskom roku 2019/2020 boli nasledovné:

- kombinácia slovného hodnotenia a známok (51,1%)
- len slovné hodnotenie (37,5%)
- len známky (10,4%)

3.2 Obsah slovného hodnotenia

Na základe výpovede žiakov a rodičov (Obrázok 1), slovné hodnotenie najčastejšie obsahovalo informácie k zvládnutiu učiva. Na druhej strane najmenej často boli obsiahnuté odporúčania, čo by mal žiak zlepšiť a ešte menej odporúčania, ako by to bolo možné zlepšiť.

Obrázok 1. Obsah slovného hodnotenia.

Žiaci na 1. stupni, v porovnaní s 2. stupňom základných škôl, uvádzali v obsahu slovného hodnotenia častejší výskyt informácií o zvládnutí učiva, pokrokoch, snahe a záujme, správaní a tiež o odporúčaní čo a akým spôsobom by mohli zlepšiť (Tabuľka 1).

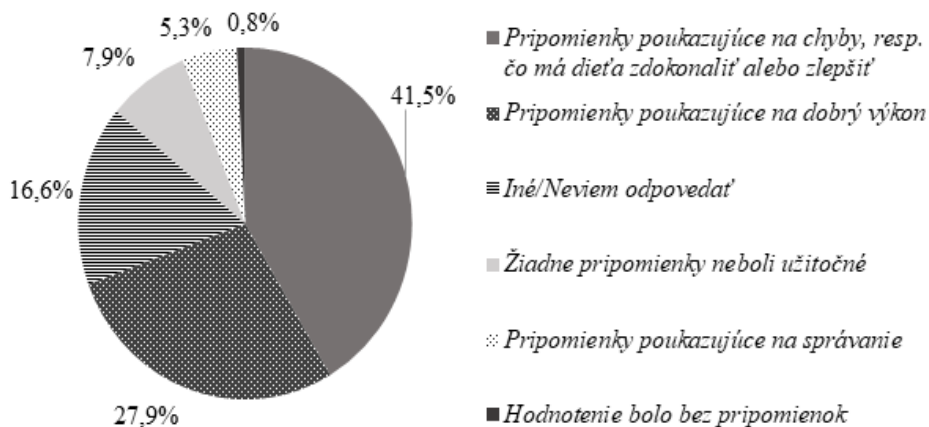
Tabuľka 1. Porovnanie odpovedí žiakov k obsahu slovného hodnotenia na základe stupňa ZŠ.

	Stupne ZŠ	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Zvládnutie učiva	1. stupeň	141	2,45	8771,50	-3,14	0,002
	2. stupeň	154	2,17			
Pokroky žiaka	1. stupeň	140	2,28	7571,00	-4,50	< 0,001
	2. stupeň	152	1,78			
Snaha a záujem žiaka	1. stupeň	141	2,34	8338,50	-3,70	< 0,001
	2. stupeň	154	2,01			
Správanie žiaka	1. stupeň	141	1,97	8314,00	-3,53	< 0,001
	2. stupeň	153	1,56			
Odporúčania, čo by mal žiak zlepšiť	1. stupeň	139	2,07	9062,50	-2,20	0,028
	2. stupeň	152	1,80			
Odporúčania, ako je to možné zlepšiť	1. stupeň	139	1,72	8789,50	-2,48	0,013
	2. stupeň	151	1,41			

Poznámka: *n* – počet; *M* – priemer; *U* – Mann-Whitney U test; *Z* – Z skóre; *p* – štatistická významnosť.

Najužitočnejšie pripomienky pri slovnom hodnotení z pohľadu žiakov

Žiaci považovali pri slovnom hodnotení za najužitočnejšie také pripomienky, ktoré poukazovali na vykonané chyby a viedli k tomu, čo by mohli zlepšiť, no aj tie pripomienky, ktoré ocenili ich dobrý výkon (Obrázok 2).

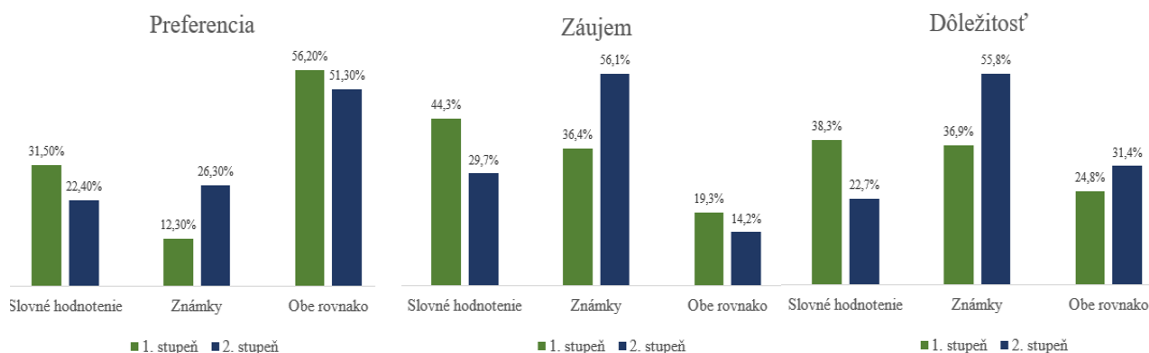
Obrázok 2. Najužitočnejšie pripomienky pri slovnom hodnotení.

Zrozumiteľnosť slovného hodnotenia

Väčšina žiakov (90%) slovám v slovnom hodnotení rozumela. Častejšie slovnému hodnoteniu rozumeli žiaci na 2. stupni v porovnaní so žiakmi na 1. stupni ($U = 9125,5$; $z = -2,66$; $p = 0,008$)

3.3 Vnímanie školského hodnotenia žiakmi ZŠ

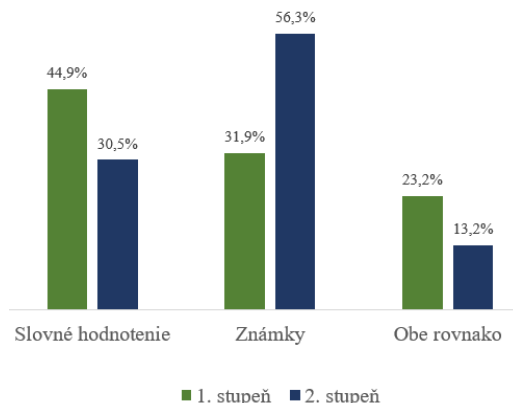
Ako prvé bolo skúmané, ktoré školské hodnotenie žiaci viac preferujú, ktoré ich viac zaujíma a tiež, ktoré hodnotenie je podľa ich názoru viac dôležitejšie (Obrázok 3). Bolo zistené, že vo všetkých spomenutých premenných boli slovnému hodnoteniu viac naklonení žiaci na 1. stupni, zatiaľ čo žiaci na 2. stupni inklinovali skôr k známkam.

Obrázok 3. Preferencia, prejavovaný záujem a vnímaná dôležitosť vo vzťahu k forme hodnotenia v závislosti od stupňa ZŠ.

Motivácia slovného hodnotenia

Výsledky naznačujú, že slovné hodnotenie motivovalo viac žiakov na 1. stupni, zatiaľ čo žiakov na 2. stupni motivovali skôr známky (Obrázok 4).

Obrázok 4. Motivácia vo vzťahu k forme hodnotenia v závislosti od stupňa ZŠ.

Efektivita slovného hodnotenia

Pod efektivitou slovného hodnotenia možno rozumieť do akej miery žiaci vnímajú, že im slovné hodnotenie napomáha k zlepšeniu školského výkonu. Výsledky naznačujú, že slovné hodnotenie napomáhalo k zlepšeniu školského výkonu viac žiakom na 1. stupni ($M = 8,89$; $SD = 3,01$) v porovnaní so žiakmi na 2. stupni ($M = 7,56$; $SD = 3,50$; $t(294,62) = 3,52$, $p < 0,001$, $d = 0,407$), pričom pohlavie v miere efektivity nezohrávalo významnú rolu.

Emócie spojené so školským hodnotením

Na základe výsledkov výskumu bolo zistené, že žiaci na 1. stupni celkovo chodili do školy radšej ($t(298,04) = 4,07$, $p < 0,001$, $d = 0,467$), slovné hodnotenie sa im viac páčilo ($t(295,52) = 6,43$, $p < 0,001$, $d = 0,744$) a vyvolávalo v nich zároveň viac radosti ($t(290,22) = 3,42$, $p < 0,001$, $d = 0,392$) v porovnaní so žiakmi na 2. stupni. Takisto, slovné hodnotenie menej zneisťovalo žiakov na 1. stupni ($t(289,74) = -2,99$, $p = 0,003$, $d = -0,349$), ktoré v nich zároveň viac vyvolávalo pocit hrdosti ($t(288,01) = 5,09$, $p < 0,001$, $d = 0,590$). Keď si žiaci mali vybrať, z ktorého hodnotenia majú väčšiu radosť, žiaci na 1. stupni častejšie uvádzali slovné hodnotenie (33,1%) alebo kombináciu slovného hodnotenia a známok (41,4%), zatiaľ čo žiaci na 2. stupni uvádzali v prevahe známky (42,4%). Avšak, napriek vyššej preferencii známok u žiakov na 2. stupni, tí istí žiaci z nich zároveň uvádzali aj najväčšie obavy (66,5%).

Napriek spomenutým rozdielom vo vnímaní slovného hodnotenia medzi mladšími a staršími žiakmi, sa celkovo ukázalo, že slovné hodnotenie väčšina žiakov vnímala pozitívne (87,9%) a u viac ako polovice žiakov vzbudzovalo všeobecne pozitívne emócie (57,8%). Väčšina žiakov tiež uviedla, že ich slovné hodnotenie teší (89,3%). Slovné hodnotenie žiakov nezneisťovalo (71,0%), naopak, keď ho čítali boli na seba hrdí (84,2%). Dôležitým zistením tohto výskumu bolo, že práve to, ako sa žiakom slovné hodnotenie páčilo súviselo s tým, ako žiaci radi

chodili do školy a tiež s tým, aké emócie v nich slovné hodnotenie vyvolávalo. Navyše, slovné hodnotenie, ktoré prinášalo pozitívne emócie súviselo aj s mierou jeho efektivity (Tabuľka 2).

Tabuľka 2. Pearsonove korelácie medzi skúmanými premennými.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. radosť z chodenia do školy	-					
2. páčenie SH	0,33	-				
3. radosť	0,23	0,65	-			
4. zneistenie	-0,12 [†]	-0,36	-0,28	-		
5. hrdosť	0,28	0,59	0,67	-0,23	-	
6. efektivita SH	0,22	0,52	0,59	-0,21	0,58	-
7. vek	-0,25	-0,37	-0,24	0,21	-0,28	-0,21

Poznámka. Pri všetkých výsledkoch je $p < 0,001$, v jednom prípade ([†]) $p = 0,073$.

3.4 Vnímanie školského hodnotenia rodičmi žiakov ZŠ

Preferencia jednotlivých foriem hodnotenia z pohľadu rodičov:

- slovné hodnotenie (40,5%)
- hodnotenie známkami (34,9%)
- ich kombinácia (23,7%)

Zatiaľ čo rodičia žiakov na 1. stupni preferovali slovné hodnotenie (47,3%), rodičia žiakov na 2. stupni uprednostňovali skôr známkovanie (44,3%).

Motivačná a informatívna funkcia

Rozdielne pohľady na školské hodnotenia sa ukázali aj z hľadiska motivačnej funkcie. Rodičia žiakov na 1. stupni za najviac motivujúcu formu hodnotenia považovali slovné hodnotenie (37,8%), zatiaľ čo rodičia žiakov na 2. stupni zas známkovanie (44,0%). Napriek týmto odlišným pohľadom, takmer 65% rodičov uviedlo, že po prečítaní slovného hodnotenia zaznamenali u svojho dieťaťa vyššiu motiváciu.

Slovné hodnotenie takisto väčšina rodičov uvádzala ako najviac informatívny spôsob hodnotenia, tak ako u žiakov na 1. stupni (61,6%), tak aj u žiakov na 2. stupni (43,0%). Celkovo výsledky výskumu ukázali, že práve spomínaná informatívnosť (39,4%) a motivácia (11,8%) sú rodičmi najčastejšie uvádzané pozitíva slovného hodnotenia. Navyše, ako uvádza viac ako polovica rodičov, žiaci zvyknú na slovné hodnotenie reagovať pozitívne (54,1%). Na záver možno povedať, že rodičia slovné hodnotenie vnímali kladne a väčšina z nich uviedla, že práve slovné hodnotenie by sa podľa ich názoru malo stať bežnou súčasťou školského hodnotenia aj po skončení mimoriadnej situácie, buď ako doplnok k známkovaniu (53,4%), alebo známkovanie úplne nahradiť (25,9%).

4 Diskusia a implikácie do praxe

Vo všeobecnosti sa ukazuje, že práve slovné hodnotenie je silný nástroj, ktorý má pedagóg k dispozícii a môže mať významný vplyv na osobnosť, motiváciu žiaka, ale aj na proces učenia a tiež na samotné vytváranie vzťahu žiaka k vyučovanému predmetu (Moss & Brookhart, 2019; Kolář & Šikulová, 2009; Orosová et al., 2019). Na to aby slovné hodnotenie mohlo byť efektívne, je dôležité aby bolo správne formulované. V tomto výskume sa ukázalo, že slovné hodnotenie síce často obsahovalo informácie k zvládnutiu učiva, no len málo boli obsiahnuté odporúčania, čo by mal žiak zlepšiť a ešte menej odporúčania, ako by to bolo možné zlepšiť. Práve tieto informácie sú kľúčové k tomu, aby žiak do budúcnosti vedel, čomu sa vyvarovať a čo a akým spôsobom by mohol zlepšiť. Na dôležitosť tejto kľúčovej zložky spätnej väzby poukazujú aj samotní žiaci, ktorí považovali práve takéto pripomienky za najužitočnejšie.

Slovné hodnotenie ako také môže pomôcť naozaj všetkým žiakom, no pri slabších výkonoch môže priniesť obzvlášť dobré výsledky (Black & Wiliam, 2010). Slovné hodnotenie poskytuje priestor jasne pomenovať konkrétne problémy, a zároveň priniesť žiakom jasné pochopenie toho, čo v ich výkone nie je dostačujúce a ako by tento výkon mohli ďalej zlepšovať. V tomto zmysle, by toto hodnotenie malo byť hlavne povzbudivé, čo by následne mohlo pomôcť k odstráneniu pocitov menejcennosti a to najmä u slabších žiakov, keďže práve tí dostávajú častejšie negatívne hodnotenie (Shánilová, 2010). Práve vhodne naformulované slovné hodnotenie žiaka nestresuje, pretože umožňuje klásť dôraz na pozitívne aspekty, a tým ho môže ďalej povzbudiť (Grolmusová, 2014). Tu zohráva dôležitú úlohu najmä práca s pozitívnymi emóciami a silnými stránkami žiaka (Voerman et al., 2014). Vychádzajúc z týchto predpokladov by práve slovné hodnotenie mohlo napomáhať k zamedzeniu negatívnym javom, ako prehnané súťaživé správanie medzi žiakmi a tiež strach zo zlyhania, najmä u žiakov s horším prospechom (Black & Wiliam, 2010; Yin et al., 2008). Takisto by mohlo byť viac prospešné aj pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Pri písaní slovného hodnotenia sa môžeme stretnúť s viacerými problémami. Jedným z nich môže byť napríklad spôsob podávania negatívnej spätnej väzby. Spätná väzba, ktorá je pozitívna a oznamuje vynikajúci výkon, bude žiakom pravdepodobne prijatá pozitívnejšie ako spätná väzba, ktorá naznačuje slabý výkon (Voerman et al., 2014). V prípade negatívnej spätnej väzby je to trochu komplikovanejšie, keďže žiak môže nadobudnúť pocit nedostatočnej školskej kompetencie, čo môže prispievať k formovaniu sebaobrazu žiaka ako neúspešného. Žiak následne nemusí mať motiváciu zlepšiť svoj výkon a týmto spôsobom môžu byť vytvárané podmienky pre ďalšie zlyhávajúce (Kolář & Šikulová, 2009). Práve preto je dôležité pri poskytovaní spätnej väzby, aby sa sústredila pozornosť nielen na slabé, ale aj na silné stránky žiaka.

Dôležitosť obsahu a spôsobu podávania spätnej väzby sa ukázala aj v tomto výskume. V prevažnej miere k slovnému hodnoteniu boli naklonení žiaci na 1. stupni a ich rodičia, zatiaľ čo žiaci na 2. stupni spolu s ich rodičmi inklinovali vo väčšine prípadov k známkam. Tieto výsledky by mohli byť vysvetlené aj tým, že práve žiaci na 1. stupni, v porovnaní s 2. stupňom, uvádzali v obsahu slovného hodnotenia častejší výskyt informácií o zvládnutí učiva, pokrokoch, snahe a záujme, správaní a tiež o odporúčaní čo a akým spôsobom by mohli v budúcnosti zlepšiť. Ako možno vidieť, práve slovné hodnotenie, ktoré dostávali žiaci na 1. stupni obsahovalo podstatne

viac užitočných informácií o samotnom výkone žiaka, ako slovné hodnotenie, ktoré dostávali žiaci na 2. stupni. Okrem toho, v tomto výskume, práve to, ako sa žiakom slovné hodnotenie páčilo súviselo s tým, ako žiaci radi chodili do školy a tiež s tým, aké emócie v nich slovné hodnotenie vyvolávalo. Navyše, slovné hodnotenie, ktoré prinášalo pozitívne emócie súviselo aj s mierou jeho efektivity, pod ktorou možno rozumieť, do akej miery žiaci vnímajú, že im slovné hodnotenie napomáhalo k zlepšeniu školského výkonu. Napriek tomu, že tieto výsledky nemožno interpretovať ako kauzálnu závislosť, ale len ako koreláciu, mohli by naznačovať dôležitú rolu pozitívnych emócií v procese hodnotenia. Práve spätná väzba, ktorá je poskytovaná žiakom nemusí mať vplyv iba na učenie, ale aj na osobnosť žiaka a emócie, ktoré žiak prežíva. Na druhej strane, tie isté emócie môžu tiež ovplyvniť motiváciu, aktiváciu kognitívnych zdrojov, správanie pri učení a následne výsledky, ktoré žiak dosahuje (Vogl & Pekrun, 2016).

Vzhľadom k tomu, že slovné hodnotenie sa na Slovensku využíva len málo, je potrebné venovať tejto problematike väčšiu pozornosť – viac diskutovať na túto tému, realizovať vzdelávania a školenia v tejto oblasti venované nielen budúcim pedagógom, ale aj pedagógom už pôsobiacich v praxi, pretože práve správne poskytnuté slovné hodnotenie môže žiakov motivovať k dosahovaniu lepších výsledkov. Navyše, vzhľadom k tomu, že so slovným hodnotením sa stretávajú častejšie žiaci na 1. stupni a ich rodičia, ktorí sú naň viac zvyknutí, je potrebné viac komunikovať na túto tému aj so žiakmi na 2. stupni a ich rodičmi. Na záver je potrebné povedať, že napriek tomu, že na Slovensku sa slovné hodnotenie na základných školách nevyužíva často, krajiny ako je napríklad Fínsko, ktoré má školský systém na veľmi vysokej úrovni, alebo Veľká Británia a mnoho iných krajín nám ukazujú, že slovné hodnotenie, ako súčasť formatívneho hodnotenia naozaj funguje.

Referencie

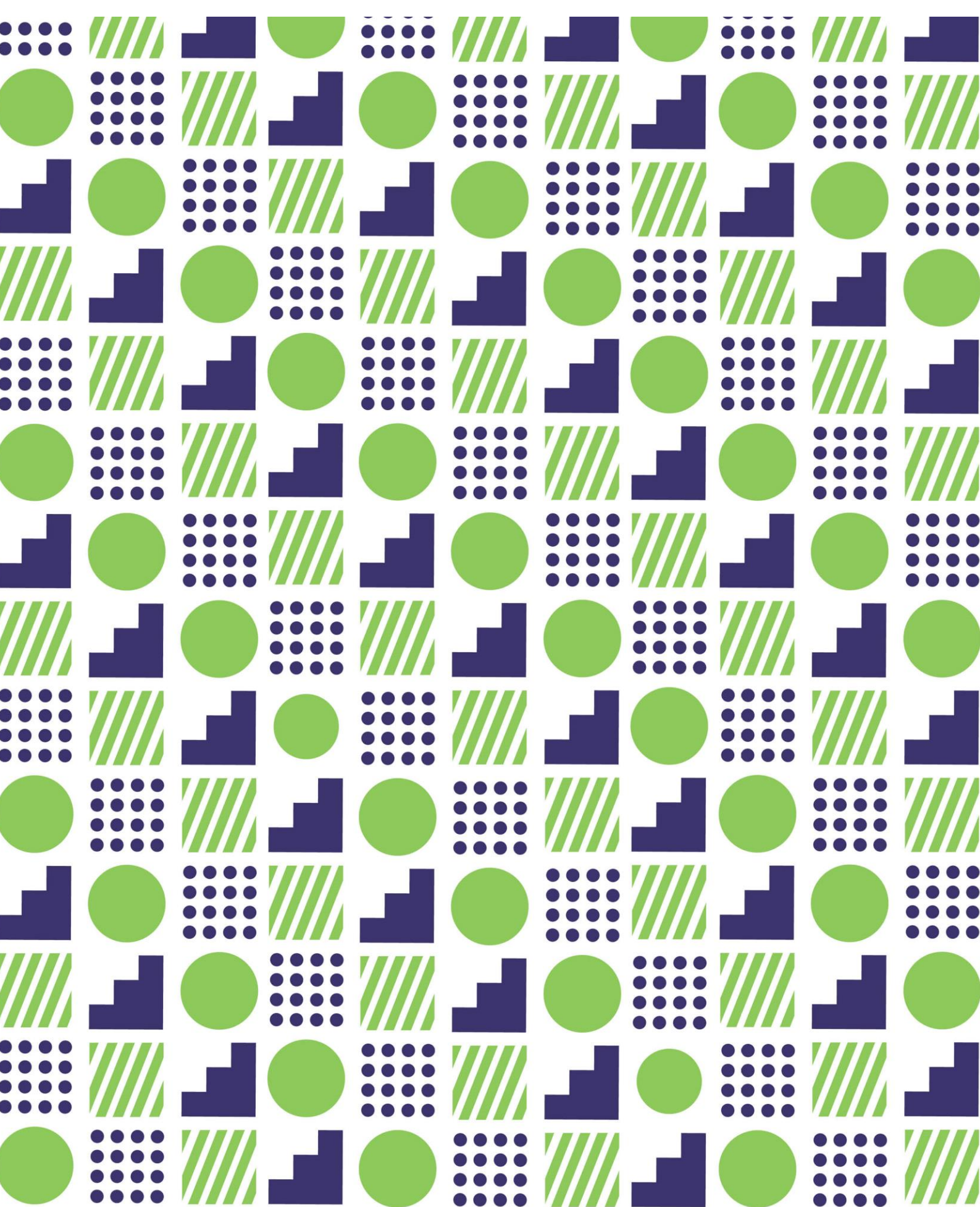
- Black, P., & Wiliam, D. (2010). Inside the Black Box: Raising Standards through Classroom Assessment. *Phi Delta Kappan*, 92(1), 81–90. <https://doi.org/10.1177/003172171009200119>
- Claire, S., Johan, Van B., Deborah, N., & Paul, W. (2014). OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Slovak Republic 2014. OECD Publishing.
- Ferencová, J., Kosturková, M., & Hromada, M. (2018). Hodnotenie ako integrálna súčasť učenia (sa) a rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov. In J. Malach, D. Vicherková, & N. Chmura (Eds.), *Diagnostika výsledků vzdělávání a rozvoje klíčových kompetencí* (s. 63 – 83). Ostrava: Ostravská univerzita.
- Glatznerová, D. (2015). *Slovné hodnotenie žiakov v geografii. Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum.
- Grolmusová, M. (2014). *Hodnotenie žiakov na prvom stupni základnej školy s dôrazom na bodové hodnotenie*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum.
- Hall, R., Drál, P., Fridrichová, P., Hapalová, M., Lukáč, S., Miškolci, J., & Vančíková, K. (2020). Odporúčania pre skvalitnenie školstva na Slovensku. To dá rozum. Bratislava: MESA 10.
- Hall, R., Drál, P., Fridrichová, P., Hapalová, M., Lukáč, S., Miškolci, J., & Vančíková, K. (2019). *Analýza zistení o stave školstva na Slovensku: To dá rozum*. Bratislava: MESA 10.
- Harks, B., Rakoczy, K., Hattie, J., Besser, M., & Klieme, E. (2014). The effects of feedback on achievement, interest and self-evaluation: The role of feedback's perceived usefulness. *Educational Psychology*, 34(3), 269–290. <https://doi.org/10.1080/01443410.2013.785384>
- Hattie, J. A. C. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203887332>
- Kolář, Z., & Šikulová, R. (2009). *Hodnocení žáků—2., doplněné vydání*. Praha: Grada Publishing.
- Maxwell, B. (2005). *Feedback as a tool to develop professional capability: students' perceptions, experiences and use of feedback on a post-compulsory education and training initial teacher education programme*. Paper presented at the Society for Research into Higher Education Conference, University of Edinburgh, 13-15 December 2005.
- Moss, C. M., & Brookhart, S. M. (2019). *Advancing Formative Assessment in Every Classroom: A Guide for Instructional Leaders*. ASCD.
- MŠVVAŠ SR (2020). *Usmernenie na hodnotenie žiakov základných škôl v čase mimoriadnej situácie, spôsobenej prerušením vyučovania v školách v školskom roku 2019/2020*. <https://www.minedu.sk/usmernenie-na-hodnotenie-ziakov-zakladnych-skol-doplnenie>
- Orosová, R., Ganajova, M., Szarka, K., & Babincakova, M. (2019). Hodnotenie v prírodovedných predmetoch v podmienkach slovenského školstva. *Scientia in educatione*, 10, 17–32. <https://doi.org/10.14712/18047106.1320>
- Shánilová, I. (2010). Hodnocení žáků základní školy. *ORBIS SCHOLAE*, 4(1). 41–53. <https://doi.org/10.14712/23363177.2018.178>
- Shute, V. J. (2008). Focus on Formative Feedback. *Review of Educational Research*, 78(1), 153–189. <https://doi.org/10.3102/0034654307313795>
- Van der Kleij, F. M., Adie, L. E., & Cumming, J. J. (2017). Using video technology to enable student voice in assessment feedback. *British Journal of Educational Technology*, 48(5), 1092–1105. <https://doi.org/10.1111/bjet.12536>

Voerman, L., Korthagen, F. A. J., Meijer, P. C., & Simons, R. J. (2014). Feedback revisited: Adding perspectives based on positive psychology. Implications for theory and classroom practice. *Teaching and Teacher Education*, 43, 91–98. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2014.06.005>

Vogl, E., & Pekrun, R. (2016). Emotions That Matter to Achievement. Student Feelings About Assessment. In G. T. L. Brown, & L. R. Harris (Eds.), *Handbook of Human and Social Conditions in Assessment* (s. 111-128). Routledge.

William, D. (2011). *Embedded Formative Assessment*. United States of America: Solution Tree Press.

Yin, Y., Shavelson, R. J., Ayala, C. C., Ruiz-Primo, M. A., Brandon 1, P. R., Furtak, E. M., Tomita, M. K., & Young, D. B. (2008). On the Impact of Formative Assessment on Student Motivation, Achievement, and Conceptual Change. *Applied Measurement in Education*, 21(4), 335–359. <https://doi.org/10.1080/08957340802347845>

**USMERŇOVAŤ
PRE PRAX**

**VÝSKUMNÝ ÚSTAV
DETSKEJ PSYCHOLÓGIE
A PATOPSYCHOLÓGIE**

+421 2 4342 0973
sekretariat@vudpap.sk
www.vudpap.sk